

La poesia modernista

Els poetes modernistes van reaccionar contra la tradició jocfloral, que consideraven mancada de sinceritat a causa del seu llenguatge arcaïtzant i artificios i els temes repetitius. Com a alternativa van proposar una poètica de la sinceritat, amb un llenguatge real, actual, però depurat i culte. La característica fonamental de l'expressió poètica durant el modernisme és la diversitat d'estètiques que dominaren alternativament les dues dècades a cavall del canvi de segle. A voltes, aquestes estètiques convisqueren harmònicament (simbolisme i prerafaelisme); d'altres, s'enfrontaren i polemitzaren (espontaneisme-vitalisme i parnassianisme), i algunes, com el parnassianisme i el classicisme, evolucionaren fins a connectar, cap al 1910, amb el nou ordre noucentista.

La poesia modernista: Corrents estètics

Els poetes modernistes van adoptar els corrents poètics més importants de l'Europa de tombant de segle:

Simbolisme

Moviment artístic, essencialment pictòric, del darrer terç del XIX, que presenta imatges oposades a la realitat visible o científica per a demostrar que existeix una realitat amagada que, si no és possible de conèixer, és almenys possible d'intuir. Un tema constant fou el de la dona, venerada o temuda, ésser angelical (Ofèlia) o maligne (Salomé). També ho fou el de la mort, amb l'al·lusió al més enllà. Sovint la dona i la mort van unides: l'una porta a l'altra, segons els simbolistes. Tècnicament i ideològicament els simbolistes no acceptaren ni l'academicisme ni el realisme, i s'allunyaren també de l'impressionisme.

El Parnassianisme

El parnassianisme és un moviment literari francès de la segona meitat del segle XIX creat com a reacció contra el romanticisme de Victor Hugo, el subjectivisme i el socialisme artístic. Els fundadors d'aquest moviment van ser Théophile Gautier (1811-1872) i Leconte de Lisle (1818-1894).

El Parnassianisme va sorgir com una antítesi del romanticisme i els seus "excessos"; excés de subjectivisme, hipertròfia del jo (creixement excessiu i anormal), excés de sentiment. Per contra, que els parnassians preconitzaren una poesia despersonalitzada, allunyada dels propis sentiments i amb temes que tingueren a veure amb l'art, temes suggeridors per ells mateixos, bells, exòtics, amb una marcada preferència per l'antiguitat clàssica, especialment la grega, i pel llunyà Orient. Pel que fa a l'estil, els parnassians tenien molta cura de la forma. Contingut havien d'anar d'acord. D'aquesta manera, si els romàntics van demostrar una preocupació pels sentiments, els parnassians ho van fer per la bellesa. El lema del parnassianisme era: "l'art per l'art", art vist com a forma i no com contingut.

El preraphaelisme

La creença que la pràctica artística havia de ser paral·lela a un sentiment de fe i devoció envers uns valors més alts, portà a la sacralització de l'art, que se serví de la simbologia i les imatges del món religiós per expressar amb tota la seva complexitat l'experiència creativa. El preraphaelisme cerca la bellesa en un món idealitzat. Pren com a model els poetes i els cavallers medievals.

Vitalisme i espontaneisme

Es basa en l'exaltació de la individualitat com a única norma per a la creació poètica. L'autèntic creador no s'ha de supeditar a les convencions retòriques i socials imposades, sinó que ha d'alliberar el sentiment personal i deixar-se guiar per la intuïció i els valors populars i col·lectius. Maragall, amb la teoria de la paraula viva, imposa l'espontaneisme com a valor essencial de la nova tendència.

Joan Maragall

Vida

Joan Maragall i Gorina (Barcelona, 1860-1911) va ser el fill hereu d'un industrial tèxtil. En contra de la voluntat del seu pare, que volia que continués el negoci, Maragall va estudiar la carrera de dret, però va exercir d'advocat molt poc temps. El 1890 va entrar com a secretari de redacció del «Diario de Barcelona», diari de tendència conservadora en el qual va publicar centenars d'articles en castellà sobre literatura, política i temes socials. El 1891 va començar la seva col·laboració a la revista L'Avenç, on va fer conèixer els autors europeus més importants del moment, sobretot Nietzsche, de qui va rebre una forta influència. El 1903 deixà el càrrec al «Diario de Barcelona», però hi va continuar fent col·laboracions; també va col·laborar en altres revistes, però no ho feia d'una manera fixa. Si la seva vida familiar va ser feliç i plàcida (va tenir tretze fills) no ho va ser, en canvi, l'entorn social que va viure; per això, tant la seva poesia com els seus articles periodístics expressen les seves preocupacions socials en una època en què es presagiaven ja els grans canvis que es van produir el segle XX, de qual només va viure una dècada.

Obra

Maragall fou un escriptor que, gràcies al seu coneixement de diverses llengües, obrí les portes de la literatura catalana als corrents intel·lectuals europeus del moment. Llegí i traduí autors on confluien interessos estètics que anaven des de la serenitat neoclàssica i hel·lenitzant (Goethe), a les revolucionàries i exaltades propostes

filosòfiques de Nietzsche, tot passant pel Romanticisme més pur de Novalis. Maragall fou l'introduïdor de Nietzsche a la península i la seva teoria poètica, coneguda amb el nom de **teoria de la paraula viva**, n'és deutora.

La seva teoria poètica, exposada en dos textos en prosa: ***Elogi de la paraula*** i ***Elogi de la poesia*** es pot resumir en tres idees fonamentals:

- La poesia és una activitat de l'esperit. La poesia té el poder de revelar una realitat més transcendent i amagada darrere de la realitat objectiva. És un acte de sinceritat que neix del xoc emotiu entre el poeta i el món.

- la paraula ha de ser "viva" i espontània. La revelació d'aquesta realitat absoluta s'aconsegueix mitjançant la paraula, que ha de ser "viva", és a dir, provocada espontàniament per l'emoció del poeta davant del món. Les paraules són símbols de la realitat absoluta i no es poden crear intel·lectualment, ja que aleshores la poesia perd l'autenticitat i la sinceritat.

- El poeta és un "vident" un guia a la resta d'homes. El poeta és entre els homes, el qui està posseït d'una major capacitat de percepció i és ell qui, en estat de gràcia, descobreix aquesta realitat transcendent, la bellesa amagada dins del món.

Aplicà les seves teories estètiques de la "Paraula Viva": Els poetes tenen una gran capacitat de meravellar-se i de retornar als mots la plena intensitat de sentit; per això han d'expressar l'emoció estètica sense el filtre de l'elaboració racional, com si fos dictada per la veu interior que experimenta el sentiment.

L'obra de Maragall destaca per l'ús espontani del llenguatge basat en la llengua actual, sense arcaïsmes; i l'actitud optimista i vitalista. Conrea la poesia, el teatre i la prosa:

Llibres L'obra poètica de Maragall consta de cinc llibres:

Poesies: és una espècie d'antologia on s'hi inclouen els poemes d'un llibre que li havien fet els seus amics. Hi trobem ***La vaca cega***, Alguns poemes, reflex del món interior del poeta, poden ser qualificats de decadentistes.

Visions i cants venen a ser dos llibres publicats en un sol volum, on repregué el fil de la seva poesia civil anterior. Cal destacar ***L'oda a Espanya***, on reclama la necessitat de regeneracionisme i de respecte al pluralisme lingüístic i la primera part del ***Comte Arnau*** un dels poemes més representatius i de caire nacionalista on es veu molt marcada la influència de Nietzsche, ja que el protagonista Arnau representa la figura del superhome (individualista, egocèntric, superior, solitari)

Enllà és un recull famós, que inclou ***L'himne ibèric***.

Les disperses conté diversos poemes en homenatge a companys o amics difunts.

Seqüències inclou algun dels seus grans temes com l'**Oda nova a Barcelona, el Cant espiritual**, poema metafísic sobre l'essència humana, on Maragall cristianitzà la idea goethiana i nietzschiana sobre la bellesa del món i la vida. **La fi del comte Arnau . La fegeda d'en Jordà** on hi apareix la natura que com en els poetes romàntics és un pretext per a suggerir-nos sentiments i emocions personals.

– La prosa És especialment significativa la seva proposta poètica i el seu concepte de l'art recollits en dos llibres d'assaig: **Elogi de la paraula** i **Elogi de la poesia**. Exposava les seves idees basades en l'espontaneisme poètic, **Teoria de la paraula viva**.

– El teatre **Nausica**: escrita en vers sobre un passatge de L'Odissea d'Homer.